

KÄRKÖLÄ

Varhaiskasvatussuunnitelma

25.5.2022

PAIKALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Kärkölen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2022 perustuu valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022) ja varhaiskasvatukseenlakiin (540/2018). Suunnitelmaa toteutetaan myös esioppilailla Kärkölen perus- ja esiopetussuunnitelman rinnalla.

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan suomen kielellä. Varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (perhepäivähoito ja päiväkotit). Varhaiskasvatussuunnitelma julkaistaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsittelyn jälkeen Kärkölen kunnan verkkosivuilla, Vuokkoharjun päiväkodin Pedanet:ssä ja tulostettuna versiona päiväkodissa.

Varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen ovat osallistuneet lapset, huoltajat ja henkilöstö esiopetuksesta sekä varhaiskasvatuksesta. Henkilökunnan kanssa on prosessinomaisesti päivitetty paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelma on päivittäin käytössä oleva asiakirja, jonka toteutumista arvioidaan päiväkodin ryhmissä ja perhepäivähoidossa. Sen lisäksi tehdään joka toinen vuosi maakunnallinen tai paikallinen arviointikysely. Kyselyyn osallistuvat lapset, huoltajat ja henkilöstö. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi päiväkodissa laaditaan yhteinen vuosisuunnitelma, ryhmien omat varhaiskasvatussuunnitelmat eli ryhmävasut sekä ryhmien omat tiimisopimukset. Esiopetus toimii esiopetussuunnitelman mukaisesti. Perhepäivähoidossa on yksilölliset suunnitelmat kehityskeskustelujen pohjalta.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomake laaditaan valtakunnallisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeen pohjalta. Siihen kirjattuja asioita arvioidaan päivittäin arjessa sekä varhaiskasvatuskeskusteluissa vähintään kaksi kertaa vuodessa huoltajien kanssa. Lomaketta arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma- lomake on päivitetty syksyllä 2022. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa sekä lasten tietojen siirtämisessä noudatetaan Kärkölen kunnan salassapito- ja tietoturvallisuusohjeita.

Yhteistyötä toteutetaan aktiivisena osapuolena kokouksissa, tapaamisissa ja koulutuksissa eri toimijoiden kanssa (hyvinvointikuntayhtymä, esi- ja perusopetus ja tarvittaessa muut).

Varhaiskasvatussuunnitelmaa täydentävät muut paikalliset suunnitelmat, kuten esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma, kunnan strategia ja hyvinvointikertomus.

Kunnassa tapahtuvaa yksityistä varhaiskasvatusta valvoo varhaiskasvatuksen johtaja. Yksityiset yksiköt noudattavat yksityisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 1.)

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen toimintaa säädetään Varhaiskasvatuslaissa sekä valtakunnallisessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Varhaiskasvatuksen keskeisenä tehtävänä on turvata inklusion periaatteet, joihin kuuluvat kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. (Varhaiskasvatuslaki 3 §) Varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi kohdataan ja otetaan vastaan yksilönä tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. (Varhaiskasvatuslaki 3 § tavoitteet).

Kärkölässä varhaiskasvatusta tarjotaan perhepäivähoidossa ja päiväkodissa. Päiväkodissa tarjotaan myös vuorohoitoa arkisin, viikonloppuisin vuorohoito järjestetään Salpakankaan päiväkodissa. Yhteistyötä eri päivähoitomuotojen välillä tehdään mm. siten, että päiväkotit tarjoaa varahoitoa perhepäivähoidon lapsille ja henkilöstöllä on yhteisiä koulutuksia ja työiltoja. Mahdollisuuksien mukaan perhepäivähoitajat osallistuvat yhteisiin tapahtumiin. Päiväkodin piha on myös perhepäivähoitajien käytettävissä. Kunnan perhepäivähoitajien lisäksi kunnassa toimii yksityinen perhepäivähoitaja.

Varhaiskasvatus luo perustan lapsen elinikäiselle oppimiselle. Huoltajien ja henkilöstön välisellä yhteistyöllä on tärkeä merkitys lapsen turvallisuuden tunteelle, joka tukee elinikäistä oppimista. Henkilöstö muodostaa lapseen luottamuksellisen suhteen varhaiskasvatuksen toiminnassa. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan ”Hyvä hoidon aloitus”-käytäntöä kun lapsi aloittaa hoidon. Tarkoituksena on taata lapselle pehmeä lasku päivähoitoon vanhempien aloituskeskustelulla ja riittävillä tutustumiskerroilla. Lasta koskevat asiakirjat on kirjattu sähköiseen muotoon, poikkeuksena palvelusuunnitelma, jota päivitetään huoltajien palvelun tarpeiden mukaan.

Lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen järjestetään siirtopalaveri, jossa sovitaan sähköisten tietojen siirtymisestä salassapitosäännösten mukaisesti. Lapsi pääsee tutustumaan uuteen ryhmään sekä vanhempien että tutun hoitajan kanssa. Ryhmien välillä on yhteistyötä, jonka merkeissä tutustutaan toisten ryhmien lapsiin ja aikuisiin. Esiopetukseen lähtevien lasten kanssa vierailaan koululla kevään aikana ja lähempänä esiopetusvuoden aloittamista on virallinen tutustumispäivä. Tällöin vanhemmat pääsevät tutustumaan esiopetukseen. Siirtymisen tukena ovat myös ryhmän henkilökunnan täyttämät tiedonsiirtolomakkeet sekä palaveri tulevan esiopettajan kanssa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 2.)

ARVOPERUSTA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa- arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet sekä syrjintäkielto.

Kärkölän kunnan varhaiskasvatussuunnitelman arvoperusta on rakennettu yhdessä perhepäivähoidon, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa keskustellen, työilloissa, tiimitehtävillä sekä työstäen pedagogisissa tiimeissä aihetta kevään ja kesän 2022 aikana.

*“Hyvässä päivässä on kehuja ja kiitosta. Päivään kuuluu uuden oppimista ja harjoittelua. Leikki on lapsen luontaisin tapa toimia ja annamme myös mahdollisuuden arjen pieniin työtehtäviin. Kehuva ja kannustava ympäristö tukee parhaisten oppimista. Meillä sallitaan kaikenlaisia tunteita, eletään yhdessä ilot ja surut. Meillä on sovittu, että ketään ei kiusata ja jos sellaista tapahtuu, niin siihen puututaan heti.”
Nämä ajatukset on poimittu lasten, huoltajien ja henkilöstön kyselyistä.*

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 2.2.4.)

PEDAGOGISESTI PAINOTTUNUT KOKONAISUUS JA LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseen. Varhaiskasvatusta toteutetaan henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa pedagogiikan kokonaisuus muodostuu kasvatuksesta, opetuksesta sekä hoidosta.

Varhaiskasvatuksen keskiössä on tiivis yhteistyö lapsen huoltajien kanssa. Huoltajien kanssa jaetaan käsitystä lapsen edusta ja erilaisista tavoista oppia. Lapsen etu ohjaa toiminnan suunnittelua, tavoitteita ja arviointia.

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuutta. Lisäksi kyky käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla liittyvät laaja-alaiseen osaamiseen. Henkilöstön tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa toimintaa siten, että se tukee ja vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista.

Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvat kuusi aluetta:

- Ajattelu ja oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Digitaalinen osaaminen
- Osallistuminen ja vaikuttaminen.

Kannustamme lasta itse löytämään ratkaisuja, ihmettelemään ja kokeilemaan. Huomioimme lasten ideoita ja toiveita. Kannustamme oma-aloitteisuuteen ja oman toiminnan arviointiin. Huomaamme lapsen aloitteet ja tartumme hetkeen. Arvioinnin ja kehittämisen välineenä toimivat havainnointi ja dokumentointi.

Tuemme lasta huolehtimaan itsestään ikätasoisesti, esimerkiksi pukeminen, ruokailu, henkilökohtainen hygienia sekä omista tavaroista huolehtiminen kehittyvät osana varhaiskasvatusta. Lapsia kannustetaan harjoittelemaan edellä mainittuja taitoja sekä pyytämään apua tarvittaessa. Tunnetaitojen opettelu ja mielen hyvinvoinnin tukeminen koetaan tärkeäksi Kärkölässä. Tavoitteenamme on tukea lapsen itseluottamusta ja yhteisössä tarvittavia sosiaalisia sekä tunnetaitoja. Kärkölän varhaiskasvatuksessa painotetaan välittämistä ja positiivista pedagogiikkaa. Positiivista pedagogiikkaa toteutetaan päivittäin mallintamalla lapsille hyviä käytöstapoja sekä huomaamalla positiivinen kehitys.

Kärkölässä eri kulttuurien kohtaaminen on luontevaa, rehellistä ja avointa. Lasten kysymyksiin vastataan ja asioista otetaan yhdessä selvää. Eri kulttuurit otetaan vastaan rikkautena. Tutustumme suomalaiseen ja kärköläläiseen perinteeseen sekä kulttuuriin esimerkiksi hyödyntämällä koulun ja paikallisen elokuvateatterin tarjontaa. Lastenkulttuurin eri muodot näkyvät mm. kuvataiteissa, musiikissa, liikunnassa ja leikeissä.

Lasten kanssa luetaan, pelataan, nimetään, opetellaan käsitteitä sekä katsotaan ja tutkitaan kuvia. Perinteisten kirjojen, kuvien ja pelien lisäksi tutustumme digitaaliseen tarjontaan. Ohjaamme ja kannustamme lapsia ja perheitä vastuulliseen tietotekniikan käyttöön.

Lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisäävät arvostava kohtaaminen, kuulluksi tuleminen sekä lasten aloitteisiin vastaaminen. Henkilöstö huomioi, että lapset pääsevät osallistumaan ja

vaikuttamaan arjen toimintaan sekä toiminnan sisältöihin ja suunniteluun. Lapsen minäkäsitys, itseluottamus ja sosiaaliset taidot kehittyvät osallistumisen ja vaikuttamisen kautta.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 2.2.6. ja 2.2.7.)

VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin sisältyvät arvot ja periaatteet, oppimisympäristöt, työtavat, yhteistyö, vuorovaikutus, henkilöstön osaaminen, johtaminen sekä toiminnan suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Henkilöstö, huoltajat sekä lapset vaikuttavat toimintakulttuuriin.

Kaiken kehittämisen ja arvioinnin tarkoituksena varhaiskasvatuksessa on lapsen etu, jonka lisäksi toimintakulttuuria kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Lapsi oppii asioita saadessaan mielekkäitä haasteita. Lapset ovat osallisia toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Toimintatapoja ja oppimisympäristöjä muokataan lapsiryhmän tarpeiden ja saadun kokemuksen sekä palautteen mukaan. Toimintakulttuurin jatkuvalla kehittämisellä sekä arvioinnilla pyritään tukemaan varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista. Perhepäivähoitajilla edellä mainitut asiat toteutuvat omassa oppimisympäristössä. Perhepäivähoitajat tekevät yhteistyötä päiväkodin kanssa koulutusten, työiltojen ja erilaisten tapahtumien osallistumisten kautta. Vuokkoharjun päiväkotitoimii perhepäivähoidon varahoitoyksikkönä.

Tärkeä osa toimintakulttuuria on yhteisöllisyys. Lapsiryhmässä oppimista tapahtuu jatkuvasti vuorovaikutuksessa, lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Yhteisössä rohkaistaan kokeilemaan, erehtymään ja yrittämään uudestaan. Yhteiset oppimiskokemukset vahvistavat lasten osallisuuden kokemuksia. Osana inklusiivista toimintakulttuuria keskeisimpiä arvoja ovat osallisuus, yhdenvertaisuus sekä tasa-arvo.

Toimintakulttuuriin liittyy myös vahvasti leikin merkityksen näkeminen osana lapsen hyvinvointia sekä oppimista. Henkilöstö varmistaa, että leikille mahdollistetaan aika, paikka ja rauha. Henkilöstö huomioi leikissä pedagogiikan sekä osallistuu leikkiin lasten kanssa. Leikissä harjoitellaan muun muassa vuorovaikutustaitoja sekä toimimaan ryhmän jäsenenä.

Kärkölässä on varhaiskasvatuksen johtaja, joka vastaa hallinnollisista asioista, perhepäivähoidosta ja toimii yksityisen varhaiskasvatuksen valvojana. Lisäksi Vuokkoharjun päiväkodissa on päiväkodin johtaja, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa päiväkodin arjen toiminnan organisointi esimiehenä. Yhdessä he vastaavat, että sovituista tavoitteista pidetään kiinni ja toimintaa arvioidaan säännöllisesti.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.)

Vuokkoharjun päiväkotitoimii oppimisympäristönä

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöihin lukeutuvat tilat, paikat, yhteisöt, toimintakäytännöt, välineet sekä tarvikkeet. Oppimisympäristöjä rakentaessa huomioidaan, että niiden tulisi tukea sosiaalisten ja

oppimisen taitojen kehittymistä. Lisäksi otetaan huomioon viihtyisyys ja että toimintavälineet ovat lasten tasolla ja saatavilla. Lapset osallistuvat varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöjen muokkaamiseen.

Oppimisympäristöjen avulla tuetaan lasten uteliaisuutta, oppimisen halua, leikkiä ja fyysistä aktiivisuutta. Lasten tekemät työt ja ideat tehdään näkyväksi oppimisympäristöissä. Sääntöjä ja toimintatapoja luodaan yhdessä lasten kanssa. Tällä varmistetaan turvallinen ilmapiiri, kaikkia kunnioittava sekä yhteisvastuullinen oppimisympäristö.

Vuokkoharjun päiväkodin tilat sijaitsevat kolmessa kerroksessa. Jokaisella ryhmällä on omat tilansa. Ryhmän tiloihin sisältyvät ruokailuhuone, lepohuone ja erilaisia leikkitiloja. Ryhmätilojen lisäksi päiväkodistamme löytyy mm. koko talon yhteinen kirjasto sekä muita tiloja, joita muokataan toiminnan tarpeiden mukaan. Tilojen kalustuksessa on huomioitu ergonomia ja akustiikka.

Piha on jaettu kahteen eri alueeseen, joka on kaikkien käytössä. Luonto on lähellä, ja retkimahdollisuudet ovat hyvät. Kävelymatkan päästä löytyy mm. järvi, metsää, peltoa ja kallioita sekä kirjasto ja leikkipuisto. Vuokkoharjun vanhan koulun piha- alue on käytössämme. Hyödynnämme myös Kärkölän uutta liikuntahallia viikoittain. Talvisin voimme luistella jääkiekkokaukalossa ja hiihtää lähipellolla. Teemme yhteistyötä seurakunnan ja paikallisten kulttuurintuottajien, esimerkiksi elokuvateatterin, kanssa. Koulubussin käyttö mahdollistaa myös pidemmät retket, esim. Huovilan puistoon tai liikuntahalliin.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.3.2.)

YHTEISTYÖ OSANA KÄRKÖLÄN VARHAISKASVATUSTA

Varhaiskasvatuksen laadukas pedagoginen toiminta sekä tavoitteiden edistäminen edellyttävät yhteistyötä huoltajien ja eri toimijoiden kanssa. Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa yhteistyön toteutumisesta. (Varhaiskasvatuslaki 7 §)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Perheen tutustuminen päiväkotiin ja perhepäivähoitoon alkaa aloituskeskustelulla perheen ja henkilökunnan välillä. Tämä mahdollistaa avoimen keskustelun ja rauhallisen tutustumisen. Aloituskeskustelussa käydään läpi arkeen liittyviä asioita, päiväkodin käytäntöjä ja täytetään palvelusuunnitelma. Perheen toiveiden mukaan aloituskeskustelu voidaan käydä myös lapsen kotona. Lapsi voi perheineen käydä tutustumassa päiväkotiin tarpeidensa mukaan.

Päivittäisissä haku- ja tuontitilanteissa vaihdetaan kuulumisia puolin ja toisin. Vanhemmat saavat tietoa lapseen liittyvistä ajankohtaisista asioista mm. Pedanetista, ilmoitustauluilta ja kotiin jaettavista tiedotteista. Tarvittaessa käytössä on myös reissuvihko. Vuorohoidossa olevilla lapsilla on käytössä Mökki- kaavake, jossa kerrotaan muun muassa päivän kulusta. Hyvän vuorovaikutuksen toteutumisen vuoksi on niin vanhemmilla kuin varhaiskasvatuksen henkilökunnalla ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitusvelvollisuuteen kuuluvat esim. hoito- ja loma-aikojen ilmoittaminen, tartuntataudit, tapahtumat ja muut mahdolliset järjestelyt.

Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma keskimäärin kolmen kuukauden sisällä päivähoiton aloittamisesta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä henkilökunnan, huoltajien ja lapsen kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan sekä arvioidaan yleensä kerran toimintakauden aikana ja tarvittaessa sitä täydennetään toimintakaudella. Varhaiskasvatuksen henkilöstö järjestää lapsen huoltajien kanssa tarvittaessa tapaamisia lapsen asioissa varhaiskasvatuskeskustelun lisäksi.

Päiväkodissa järjestetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia tapahtumia huoltajille, esimerkiksi teemailtapäiviä tai avoimia ovia, joiden avulla huoltajat voivat osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Huoltajat voivat arvioida ja kehittää toimintaa lisäksi vastaamalla erilaisiin kyselyihin, esimerkiksi seudulliseen varhaiskasvatuksen arviointikyselyyn joka toinen vuosi. Kyselyitä tehdään myös lapsille. Päiväkodissa voidaan järjestää erilaisia juhlia ja tapahtumia perheille. Otamme myös mielellämme vastaan vanhempien ideoita ja hyödynnämme heidän osaamistaan.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.3.1.)

Yhteistyö eri tahojen kanssa

Yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa mahdollistetaan laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutuminen. Edellytys yhteistyölle määritellään varhaiskasvatuslaissa. (Varhaiskasvatuslaki 7 ja 22 §) Teemme yhteistyötä mm. neuvolan, Päijät-Soten toimijoiden, kirjaston ja perusopetuksen kanssa. Esiopetus tapahtuu Keltasiivessä yhtenäiskoulun tiloissa ja esioppilaita hoidetaan tarvittaessa myös päiväkodissa.

Hyvinvointikuntayhtymä tuottaa erilaisia terveys- ja sosiaalipalveluja, joita ovat esimerkiksi toiminta-, puhe- ja fysioterapia, lastensuojelun tukitoimet ja perhetyö. Lapsiperhepalveluiden työntekijät neuvovat ja ohjaavat henkilökuntaa sekä perheitä tarvittaessa matalan kynnyksen periaatteella. Terapiapalvelut järjestetään pääsääntöisesti Salpakankaalla tai Lahdessa. Teemme yhteistyötä myös Päijät-Hämeen keskussairaalan kanssa.

Järvelän lastenneuvolan kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi koskien 4-vuotiaiden neuvolatarkastuksia ja tartuntatautien tiedottamiseen liittyvistä asioista. Tarvittaessa asiantuntijoita voi pyytää päiväkodille erilaisiin tapahtumiin sekä moniammatillisiin palavereihin. Varhaiskasvatus on mukana erilaisissa laaja-alaisissa yhteistyöryhmissä, kuten LAPE (Lapsi- ja perhepalveluiden

muutosohjelma), Hyte (hyvinvointityön työrukkanen), PETE-Kärkölä (ehkäisevän työn verkosto), seudullinen digityöryhmä, kohtaamispaikkaverkosto ja kunnan liikenneturvallisuusryhmä.

Lisäksi Vuokkoharjun päiväkotitekee yhteistyötä Kärkölän kappeliseurakunnan, Kärkölän kirjaston, kunnan liikunnanohjaajan, palokunnan, elokuvateatterin, paikallisten yhdistysten, Attendo Nerolan palvelutalon sekä ravitsemus- ja siivouspalvelun kanssa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.3.2.)

VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN

Uudet valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ilmestyivät vuonna 2022. Kärkölän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty sen perusteella keväällä 2022. Vuokkoharjun päiväkodin ryhmien omat varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan vuosittain, ja niitä arvioidaan toimintakauden aikana. Jokaiselle lapselle tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka käydään läpi pääsääntöisesti kahdesti vuodessa vanhempien kanssa. Samassa yhteydessä toteutetaan arviointi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tekemisestä ovat vastuussa varhaiskasvatuksen opettajat, mutta myös varhaiskasvatuksen lastenhoitaja voi käydä keskustelun vanhempien kanssa. Perhepäivähoidossa varhaiskasvatuksen johtaja on vastuussa siitä, että lasten varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan ja arvioidaan toimintakausittain. Perhepäivähoitaja käy varhaiskasvatuskeskustelut perheen kanssa saamiensa ohjeiden mukaisesti.

Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta ja sen suunnittelu on kokonaisvaltaista. Tavoitteena on tukea lasten hyvinvointia, oppimista ja laaja-alaista osaamista. Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Varhaiskasvatus muodostuu lasten valitsemasta, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoimasta sekä henkilöstön suunnittelema toiminnasta. Pedagogiikka on läsnä koko päivässä, esimerkiksi myös arjen perushoitotilanteissa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.1.)

Pedagoginen dokumentointi

Pedagogista dokumentointia hyödynnetään muun muassa toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa sekä lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa. Pedagoginen dokumentointi pohjautuu havainnointiin. Kirjaamme ylös huomioita lapsista, otamme valokuvia ja niistä teemme yhdessä koosteita toiminnasta esimerkiksi kansioon. Vuokkoharjun päiväkodissa hyödynnetään Pedanet alustaa muun muassa valokuvien ja ryhmävasujen jakamiseen huoltajille. Lasten mielipiteitä ja toiveita kysellään muun muassa haastatteluin ja lasten kokouksissa. Syksyllä 2022 Vuokkoharjun päiväkodissa otetaan käyttöön KESY-kuvamateriaali, joka tukee mm. lasten osallisuutta, mielenkiinnon kohteiden selvittämistä ja toiminnan arviointia.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.2.)

Monipuoliset työtavat

Suunnittelussa huomioidaan oppimisen eri alueet. Lasten ideat otetaan huomioon ja työtapoja muokataan lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Toiminta ja toimintatavat ovat monipuolisia ja –muotoisia: toimitaan sekä pienissä jaetuissa ryhmissä että koko ryhmän kanssa suunnitelman mukaan, tai spontaanisti myös tilanteet huomioiden. Lisäksi järjestetään talon yhteisiä tapahtumia ja toimintaa yhden lapsen kanssa.

Sensitiivinen ja läsnä oleva varhaiskasvattaja huomaa myös lasten keholliset ja sanattomat aloitteet, sekä muuttaa ja suuntaa toimintaansa niiden mukaisesti. Tukea tarvitseville lapsille on erilaisia kehitystä tukevia pienryhmiä. Näitä ryhmiä muodostetaan vuosittain lasten tarpeiden mukaan.

Työtavoissa painottuvat toiminnallisuus, luovuus ja osallisuus. Käytössämme on myös digitaalisia välineitä, esim. tabletit.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.3.)

Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikki on lapselle luontainen ja tärkeä kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähde.

Varhaiskasvatuksessa leikki on keskeinen työtapana. Ympäristö suunnitellaan leikkiin kannustavaksi sekä sisällä että ulkona. Leikkipaikkoja ja leluja vaihdellaan lasten kiinnostuksen mukaan. Aikuisen läsnäolo luo turvallisen ilmapiirin ja antaa mahdollisuuden havainnoida lasta. Aikuiset tukevat leikin ja jokaisen lapsen leikkitaitojen kehittymistä suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti joko ohjaamalla leikkiä ulkopuolelta tai olemalla itse mukana leikissä. Aikuiset varmistavat, että jokainen lapsi pääsee osalliseksi leikkiin omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaisesti. Leikissä mm. luodaan kaverisuhteita, opitaan jakamista ja ratkotaan ristiriitoja. Leikkikartta auttaa tarvittaessa lasta leikin valinnassa, suunnittelussa ja leikkiin sitoutumisessa. Leikistä ja sen merkityksestä keskustellaan myös vanhempien kanssa esim. vasukeskusteluissa.

Kärkölän kunnan varhaiskasvatuksessa on laadittu syksyllä 2020 kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Kiusaamista ei sallita missään muodossa. Havaittuun kiusaamiseen (psykykinen, fyysinen ja sosiaalinen) puututaan välittömästi. Lapsia opetetaan ja kasvatetaan näkemään oikeita tapoja toimia kiusaamistilanteessa. Ryhmissä harjoitellaan kaveri-, tunne- ja sosiaalisia taitoja. Aikuiset kannustavat lapsia ottamaan puheeksi kaikki mahdolliset kiusaamiselta tuntuvat tilanteet. Tämä vaatii aikuisilta sensitiivistä, välittävää ja positiivista työtettä. Käytössä on PIKI-materiaali (pienien lasten kiusaamisen ehkäisy). Kiusaamiseen puuttumista arvioidaan tiimien ja lasten kokouksissa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.4.)

Oppimisen alueet

Oppimisen alueet ryhmitellään viideksi kokonaisuudeksi: *kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn*. Näiden kokonaisuuksien aihepiirejä yhdistelemme ja sovellamme lasten mielenkiinnon ja osaamisen mukaisesti. Tarjoamme lapsille kokemuksia ja elämyksiä kaikilta näiltä alueilta. Ihmettelemme asioita yhdessä.

Kielten rikas maailma

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Kielelliset taidot tukevat lasten osallisuutta ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksessa seuraamme ja tuemme jokaisen lapsen yksilöllisten kielellisten taitojen kehittymistä. Toimimme sensitiivisesti ja reagoimme myös lasten sanattomiin viesteihin, esimerkiksi ilmeisiin ja eleisiin. Tarvittaessa käytämme puheen tukena kuvia, esineitä ja tukiviittomia. Runsa mallintaminen, toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen tukevat puheen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja. Toiminnassa käytämme runsaasti loruja ja lauluja sekä luemme kirjoja. Kannustamme myös vanhempia lukemaan lapsilleen.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.1.)

Ilmaisun monet muodot

Tuemme lasten musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustumme eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Kannustamme heitä eri kulttuurilajien käyttäjiksi. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen kehittävät ajattelun ja oppimisen taitoja sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Toiminnassa yhdistämme eri osa-alueita, esimerkiksi värit, laulu ja tanssi. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia myös spontaaniin kokemiseen ja tekemiseen. Yhteiset lauluhetket ja juhlat kuuluvat varhaiskasvatuksen toimintatapoihin.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.2.)

Minä ja meidän yhteisömme

Siirtyessään varhaiskasvatukseen lapsen ympäristö muuttuu ja hänestä tulee isomman yhteisön jäsen. Lasten kanssa mietimme ja sovimme ryhmän säännöt ja tavat toimia. Tuemme lasten eettisen ajattelun kehitystä keskustelemalla muun muassa oikeasta ja väärästä sekä siitä, millainen on hyvä kaveri. Harjoittelemme sitä, että vaikka olemme erilaisia ulkonäöltämme ja tavoiltamme, osaamme tulla toimeen toistemme kanssa. Katsomuskasvatuksessa tutustumme mahdollisuuksien mukaan lapsiryhmässä läsnä oleviin uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhteistyössä huoltajien kanssa.

Perinneleikkejä ja –lauluja hyödyntämällä suuntaamme lasten mielenkiinnon lähihistoriaan. Keskustelemme myös ajankohtaisista ja lapsia kiinnostavista aiheista sekä pohdimme yhdessä lähiyhteisön moninaisuutta esimerkiksi erilaisten perheiden kautta.

Kärkölässä päiväkodin läheisyydessä sijaitseva vanhusten palvelutalo Attendo Nerola tarjoaa hyvän mahdollisuuden kulttuuriperinnön jakamiselle, esimerkiksi vierailut puolin ja toisin, yhteiset laulutuokiot ja juttuhetket.

Lasten kanssa tutustumme eri medioihin ja annamme mahdollisuuden kokeilla käytössämme olevia teknologisia laitteita. Varhaiskasvatuksessa hankinnoissa huomioidaan lasten tarpeet ja kiinnostuksenkohteet. Tutustumme erilaisiin tapoihin hankkia tietoa; esimerkiksi kirjat, lehdet, internet. Ohjaamme lapsia mediakriittisyyteen, esimerkiksi mainoksia tutkimalla.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.3.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Tutustumme retkien kautta paikalliseen luontoon ja ympäristöön eri vuodenaikoina. Ohjaamme lapsia kunnioittamaan ja arvostamaan luontoa sekä ymmärtämään kestävästä kehityksen periaatteet. Kokemuksellisuus ja elämyksellisyys ovat tärkeitä. Retkelle lähtiessä teemme aina retkisuunnitelman, jossa on mietitty mahdollisia vaaranpaikkoja. Aikuinen ohjaa omalla esimerkillään turvalliseen liikennekäyttäytymiseen. Matkalle otetaan mukaan ensiapulaukku ja puhelin, ja kaikki käyttävät huomioliiviä. Huomioimme lasten turvallisuuden päiväkotiin, perhepäivähoitoon ja esiopetukseen tuotaessa sekä kotiin lähdettäessä. Keskustelemme huoltajien kanssa näistä asioista ja jaamme tietoa turvallisesta liikkumisesta. Perhe on tärkein vaikuttamisen kanava lapsen liikennekasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on, että lapset kokevat matemaattisten taitojen oivaltamisen ja oppimisen iloa havainnollisen sekä leikinomaisen toiminnan myötä. Tuemme matemaattisen ajattelun kehitystä ja vahvistamme myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Teknologiakasvatuksen tavoitteena on kannustaa lapsia tutkimaan ja kokeilemaan erilaisia työtapoja, havainnoimaan ympäristön teknologiaa ja kannustaa heitä etsimään yhdessä vastauksia sekä ratkaisuja ongelmiin. Tutustumme myös erilaisiin digitaalisiin laitteisiin ja sovelluksiin, esimerkiksi Beebot, tabletti, valotaulut.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.4.)

Kasvan, liikun ja kehityn

Tähän oppimisen alueeseen sisältyy liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteita.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Päiväkodissa on runsaasti liikuntavälineitä sekä sisä- että ulkokäyttöön, ja niitä käytetään säännöllisesti. Uusien taitojen kehittymistä tuetaan, esimerkiksi kävely, keinuminen, luistelu. Päiväkodissa on yhteiset pihasäännöt, joissa huomioidaan muun muassa turvallisuus, sääolosuhteet ja henkilöstön määrä.

Teemme yhteistyötä Kärkölän kunnan liikunnanohjaajien kanssa. Päiväkoti on mukana Liikkuva varhaiskasvatus- ohjelmassa. Huomioimme toiminnassamme varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016). Kehitämme lasten kehontuntemusta- ja hallintaa sekä motorisia perustaitoja ja havainnoimme niitä säännöllisesti muun muassa Skidireili-materiaalia hyödyntämällä. Perhepäivähoidossa toteutuvat kaikki edellä mainitut asiat suhteutettuna toimintaympäristöön.

Varhaiskasvatuksessa panostamme käsihygieniaan ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä. Ohjaamme lapsia terveellisiin elämäntapoihin; liikunta, monipuolinen ravinto ja riittävä lepo. Kärkölän varhaiskasvatuksessa toteutetaan ruokakasvatusmenetelmää, Saperea (= maistua, tuntea makua, uskaltaa, rohkaistua), jossa lapset tutustuvat ruokamaailmaan aistiensa välityksellä. Ruokaan tutustutaan iloisesti ja ilman pakotteita. Lapset oppivat arvostamaan terveellistä ruokaa ja syömään monipuolisemmin. Kasvisten käyttö lisääntyy, lapset rohkaistuvat maistelemaan uusia ruokia ja ruokahävikki vähenee. Ravitsemusasiat tuodaan lähelle arkipäivän tilanteita ja lasten osallisuus lisääntyy. Ruokailuissa tärkeää on myönteinen ilmapiiri. Kannustamme lapsia tutustumaan uusiin makuihin, vietämme ruokateemapäiviä ja – viikkoja. Keskustelemme ruoan alkuperästä ja miltä ruoka maistuu. Lapset opettelevat myös arvioimaan itselle sopivan annoskoon.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.5.)

Kielen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Vieras- ja monikielisille lapsille laaditaan Suomi toisena kielenä suunnitelma, joka kirjataan vasun liitteeksi. Varhaiskasvatuskeskustelussa kirjataan ylös, kuinka lapsi osaa omaa äidinkieltään ja tukea tarjotaan tilanteen mukaan. Varhaiskasvatus tukee suomen kielen oppimista käyttämällä suomea puhekielenä. Kannustamme käyttämään kotona perheen äidinkieltä. Monikielisyys on lapselle rikkaus. Kaksikielinen varhaiskasvatus suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan, esim. ruotsinkielinen varhaiskasvatus ostopalveluna Folkhälsan Valfärd Ab:lta Lahdesta.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.6.)

LAPSEN TUKI

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatuksessa lapsi on oikeutettu tarvitsemaansa tukeen viivytyksettä ja lapsen tarpeita vastaavalla tavalla toteutettuna. Lapselle tarjottava tuki järjestetään joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa yleisenä, tehostettuna tai erityisenä tukena ja se pyritään toteuttamaan inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisia joustavia järjestelyjä noudattaen. Tarvittaessa tuki voidaan myös toteuttaa erillisessä pienryhmässä. Lapsen tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.

Lapsen tuen tarpeen arviointiin liittyvät käytännöt ja vastuut

Aloite tuen tarpeen arvioinnista voi tulla huoltajilta, henkilöstöltä tai muilta asiantuntijoilta. Useimmiten prosessi lähtee liikkeelle huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteisestä keskustelusta sekä havainnoista lapsen tarpeisiin liittyen. Lasta itseään kuullaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen suunnitteluun sekä arviointiin tarvittaessa, käytännössä erityisopettaja pystyy Kärkölässä olemaan mukana kaikilla tuen tasoilla. Erityisopettajan tuki voi olla lapsikohtaista ja /tai ryhmässä toteutettavaa opetusta. Tuki voi olla säännöllistä tai osa-aikaista. Erityisopettajan asiantuntemusta hyödynnetään myös henkilöstön ja huoltajien konsultoinnissa. Tuen tarpeen arviointi, tuen antaminen sekä toimintakulttuurin ja toimintatapojen kehittäminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnsänsä sekä vastuidensa mukaan.

Perhepäivähoitaja vastaa ryhmänsä lasten tuen toteuttamisesta. Tuen suunnittelu ja arviointi tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Lapsen edun sitä edellyttäessä, voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa keskustella lapsen siirtymisestä päiväkotiin tarvittavan tuen toteuttamiseksi.

Monialainen yhteistyö tuen aikana

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat osallistuvat pyynnöstä arvioinnin tekemiseen. Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä esimerkiksi lastenneuvolan, lastensuojelun, perheneuvolan ja meidän tapauksessamme Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kanssa. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella ja salassapitoa sekä tietojen vaihtoa koskevia säädöksiä noudattaen. Alueellamme toimii LAKU- Lasten kuntoutusryhmä (lasten psykologi, lääkäri, terveydenhoitaja, toiminta-, puhe- ja fysioterapeutti, tarpeen mukaan kutsuttuna voi myös olla sosiaalityöntekijä ja edustus varhaiskasvatuksesta). LAKUun voimme viedä vanhempien suostumuksella lapsen asian konsultoitavaksi. LAKUn ratkaisusta menee tieto suoraan perheille.

Lapsi voi tarvita pidennettyä oppivelvollisuutta vaikean vammaisuuden tai sairauden vuoksi. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsen huoltajalle annetaan ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Päiväkoti voi toimia pidennetyn oppivelvollisuuden toteuttamispaikkana, kun on esimerkiksi päädytty oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen lapsen ollessa 5-vuotias.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 5.1. - 5.2.)

Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatukseen osallistuminen on hyvä perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Mikäli lapsella havaitaan tuen tarvetta, siihen reagoidaan välittömästi. Lapsen tuen saanti ei edellytä lääketieteellistä diagnoosia tai esimerkiksi terveydenhuollon lausuntoa. Lapsella on myös oikeus tuen palveluihin ja apuvälineisiin tuen tarpeen mukaan. Edellä mainittuja voivat olla esimerkiksi liikkumiseen ja muihin fyysisiin toimintoihin liittyvät järjestelyt tai kommunikoinnin apuvälineet.

Varhaiskasvatuksessa käytettävät tuen tasot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tasojen välillä siirrytään joustavasti ja tuen tasoa arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tehostetun tai erityisen tuen edellytyksenä ei ole, että lapsi on ensin saanut muulle tasolle kuulunutta tukea.

Yleinen tuki

Jokaisen lapsen kasvu ja kehitys etenevät yksilöllisen aikataulun mukaisesti ja jokainen lapsi saattaa tarvita aika ajoin tukea. Yleistä tukea toteutetaan lapsen omassa ryhmässä. Yleinen tuki muodostuu esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuista sekä tukitoimista, joilla tilanteeseen pyritään vaikuttamaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tuki on luonteeltaan lyhytkestoista ja/tai intensiteetiltään matalampaa verrattuna tehostettuun ja erityiseen tukeen. Lapsen tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi käyttämällä soveltuvia materiaaleja, opetusohjelmia tai osa-aikaista erityisopettajan antamaa tukea.

Yleistä tukea järjestetään varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön yhteistyössä tuen tarpeen ilmetessä. Mahdollisista tukipalveluista, kuten tulkitsemis- ja avustamispalveluista sekä apuvälineistä tehdään yleisessä tuessa hallinnollinen päätös lain sekä opetus- ja kulttuuriministeriön antamien ohjeiden mukaisesti.

Tehostettu tuki

Kun yleinen tuki ei arvioinnin perusteella riitä, lapselle annetaan tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettuna tukena. Tehostettu tuki on intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tuki voi olla joko lyhytkestoista tai pidempään jatkuvaa lapsen tarpeiden mukaisesti muuntuvaa. Oikea-aikainen tuen aloittaminen on tässäkin kohdin tärkeää ja tukea annetaan niin kauan kuin lapsi tarvitsee sitä. Lapsen tukea tehostetaan tuen tarkoituksenmukaisella suunnittelulla ja toteuttamistapoja lisäämällä tai vahvistamalla. Varhaiskasvatuksen johtaja tekee tehostetusta tuesta hallinnollisen päätöksen tuen tarpeen arvioinnin ja huoltajien kuulemisen jälkeen.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 5.3.)

Eriyinen tuki

Kun yleinen tai tehostettu tuki ei riitä, lapselle annetaan heti tukea yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki voidaan myös aloittaa suoraan ilman yleiseen tai tehostettuun tukeen osallistumista. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista sekä on jatkuvaa ja kokoaikaista. Sivistystoimen johtaja tekee erityiseen tukeen siirtymisestä hallinnollisen päätöksen tuen tarpeen arvioinnin ja huoltajien kuulemisen jälkeen.

Tuen muodot

Lapsen tuki voi sisältää pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tuen muotoja.

- **Pedagogiset tuen muodot** ovat esimerkiksi lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen, sensitiivinen ja saavutettava vuorovaikutus sekä kommunikointitavat (viittomat, kuvat, teknologiset ratkaisut), henkilöstön sitoutuminen käyttämään yhteisiä ja johdonmukaisia työtapoja ja menetelmiä, varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu, havainnointi, dokumentointi ja arviointi kuuluvat myös pedagogisen tuen muotoihin.

Tuen muodot voivat toteutua joko yhden lapsen, pienen ryhmän tai koko lapsiryhmän yhteisenä toimintana. Inklusiivisen arvoperustan mukaan ensisijaisena tavoitteena on toteuttaa tuki osana vertaisryhmää.

- **Rakenteellisiin tuen muotoihin** kuuluu henkilöstön osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen lisääminen. Ryhmän lapsimäärän pienentäminen tai henkilöstön mitoituksen muuttaminen ovat niin ikään rakenteellisen tuen muotoja. Lisäksi varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut, apuvälineiden käyttäminen, esteettömyyden huomioiminen sekä tarvittaessa pienryhmä voivat olla lapsen tarvitsemia rakenteellisia tuen muotoja.
- **Hoidollisen tuen muodoilla** vastataan lapsen tarvitsemaan hoitoon, hoivaan ja avustamiseen. Näitä voivat olla esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittyvät avustamisen tarpeet ja apuvälineet. Lapsen lääke- tai sairaudenhoitoa annetaan tuen tasosta riippumatta lapsen tarpeen mukaan.

Lapsen tuen arviointi

Varhaiskasvatuksessa lapsen tukea arvioidaan tuen kaikilla tasoilla. Lapsen tuen tarvetta sekä tuen riittävyttä arvioidaan tarpeen mukaan, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Arviointia tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkistamisen yhteydessä tai tuen tarpeen muuttuessa. Lapsen tuen tarve ja riittävyys arvioidaan myös esiopetukseen siirryttäessä. Kuntaan muuttavien tuen lasten kohdalla on myös syytä tarkistaa ja arvioida tuen tarve sekä riittävyys.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 5.3. – 5.4)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen tarvitsema tuen taso, muodot ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja yhteistyössä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Henkilöstö tukee huoltajan ja lapsen osallisuutta suunnitelman laatimisessa sekä arvioinnissa.

Toiminnan tavoitteiden saavuttaminen kirjataan ja tavoitteita muutetaan lapsen muuttunutta tuen tarvetta vastaavaksi. Suunnitelmasta tulee ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet.

Ennen tehostetun tai erityisen tuen aloittamista lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan kirjataan mahdollisten aiemmin toteutettujen tukitoimien ja niiden vaikuttavuuden arviointi. Arviointi pitää sisällään kuvauksen tukitoimista, niiden vaikuttavuuden arvioinnista ja kehittämisestä sekä perustelut siitä, millaisista tuen toimista lapsi hyötyy. Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaa hyödynnetään

hallinnollista päätöstä tuesta tehtäessä ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään hallinnollisen päätöksen sisällön mukaisesti.

Kun lapsi saa varhaiskasvatuksessa tukea, hänen vasuunsa kirjataan tuen osalta tuen muodot (pedagogiset, rakenteelliset, hoidolliset), tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut sekä miten ja milloin tuen vaikuttavuutta arvioidaan. Lisäksi lapsen vasuun kirjataan mahdolliset sosiaali- ja terveystalvet (esim. kuntoutus), jos se on olennaista lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen näkökulmasta.

Esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa lapsen tuen toteutus kirjataan lapsen esiopetuksen suunnitelmaan.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 5.5.)

VAIHTOEHTOINEN PEDAGOGIIKKA JA ERITYISET KATSOMUKSET VARHAISKASVATUKSESSA

Perheen tullessa tutustumaan käymme alkukeskustelun, jossa tulevat esiin perheen mahdolliset erityiset katsomukset ja vaihtoehtoiset pedagogiikat. Kärkölän varhaiskasvatuksessa ei toteuteta virallisesti erityistä vaihtoehtoista pedagogiikkaa tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta. Katsomuksiin liittyviä tapoja otetaan huomioon toiminnassa mahdollisuuksien ja perheiden tarpeiden mukaan.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 6.)

TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seurantaä tehdään päivittäin arjessa. Tarkastelemme ja arvioimme lasten yksilöllisiä varhaiskasvatussuunnitelmia toimintaa suunniteltaessa. Lasten kanssa toteutettavaa työtä kehitämme niistä saadun tiedon pohjalta.

Henkilöstön yhteisökokouksissa (säännölliset pedatiimit: opettajat, hoitajat, vuorohoidon hoitajat, ryhmien omat viikoittaiset tiimit ja yksikön yhteisöpalaverit sekä tarvittaessa alueiden tiimit) pohdimme varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja kehittämistä. Talon yhteinen vuosisuunnitelma tehdään vuosikellona, jossa kuvataan toimintakauden suunnitelmat pääpiirteittäin ja sitä arvioidaan keväällä. Ryhmien omat ryhmävasut ja tiimisopimukset tehdään syksyllä ja niitä arvioidaan mahdollisuuksien mukaan kaksi kertaa vuodessa. Tiimit käyvät myös viikoittain toimintansa arviointia tiimipalaverissa. Päiväkodin johtaja käy arviointia tiimien kanssa esimerkiksi tiimitehtävien avulla ja käymällä läpi ryhmävasut sekä tiimisopimukset. Työyhteisöä kehitetään ja arvioidaan työilloissa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioitaessa ja kehitettäessä kiinnitämme huomiota myös omiin toimintatapoihimme ja niiden merkitykseen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Henkilökunnan kehityskeskustelut käydään päiväkodin johtajan kanssa vuosittain. Perhepäivähoitajien ja esiopetuksen kehityskeskustelut pitää varhaiskasvatuksen johtaja.

Vuorovaikutuksella on keskeinen osa, kun keräämme palautetta. Lapsia kuunnellaan ja heidän asioitaan dokumentoidaan muun muassa kuvin, lasten kokouksissa, Pedanet:ssä, lasten omissa kansioissa, ryhmien seinillä lasten tuotoksilla. Saadessamme palautetta (esim. lapset, huoltajat, yhteistyötahot) arvioimme yhdessä toimintaamme ja kehitämme toimintaamme sen mukaisesti.

Huoltajien kanssa käytävät päivittäiset keskustelut vaikuttavat sekä lyhyellä aikataululla että pidemmän ajan suunnitelmina tehtävään kehittämiseen. Kehittämideoita otetaan vastaan pitkin vuotta.

Kuntatasolla koko varhaiskasvatusta koskevat kyselyt tehdään joka toinen vuosi paikallisena tai maakunnallisena kyselynä. Esioppilaiden osalta edellä mainitut kyselyt tehdään perusopetuksen kyselyiden yhteydessä. Kyselyiden tulokset julkaistaan Kärkölän kunnan omilla sivuilla, Pedanet:ssä ja päiväkodissa tulokset ovat luettavissa päiväkodilla tulosteena. Tulokset käydään läpi henkilökunnan kanssa työyhteisökokouksessa ja niistä poimitaan toiminnan kehittämiskohteet seuraaville toimintakausille.

Yhteistyötahoja tavataan erilaisissa kokoonpanoissa useamman kerran toimintavuoden aikana.

Tapaamisten yhteydessä pohditaan, kehitetään ja sovitaan erilaisista yhteistyökuvioista. Perusopetuksen kanssa teemme tiivistä yhteistyötä varsinkin esioppilaiden osalta.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 7.)